

Een verstolen Kerstmisviering in de winter van 't jaar 1615.

Heer Govert kwam als koopman.....

Op een koude Decemberdag van het jaar 1615 kwam een net gekleed burger de weg van Delft af. Zijn kleding en houding deden alleszins vermoeden, dat hij van edele afkomst moest zijn of tot de koopmansstand behoorde. In stille overdenking vervolgde de wandelaar zijn weg, die naar de Noordketelpolder voerde en hield bij een boerderij in de "Ommelaen" stil en dacht bij zich zelve: "Hier moet ik toch wezen, hier woont toch boer Hendrick. Even kijken boven het kelderraam. Ja, daar zit het Christusmonogram!"

Deze als koopman vermomde priester was heer Govert van Vliet, die de verzorging van de Katholieken uit Schiedam en de omliggende dorpen op zich had genomen. Moeilijk was deze taak, daar alles in het geheim moest geschieden.

Heer Govert lichtte de kloep van de deur op en liet deze met een bons nedervallen. Hij hoorde iemand aankomen, die hem vroeg: "Wie zijt gij, vreemdeling?" "Ik ben Heer Govert en ...." De zin werd niet uitgesproken, want de vrouw van boer Hendrick (Lansbergen) had reeds de deur geopend, verwelkomde Heer Govert, en leidde hem naar de binnenkamer, waar boer Hendrick zich verwarmde bij het smeulend turfvuur in de haard.

"Wees welkom in mijn huis, Heer Govert, en zet U neder bij het haardvuur", aldus boer Hendrick. "Ik had u eerder verwacht", vervolgde boer Hendrick, "vooral nu we spoedig het Kerstfeest gaan vieren. En hebt U al het grote nieuws vernomen, sinds de vorige week hier voorgevallen?"

Heer Govert keek zijn gastheer met verbazing aan, want, hoewel hij nog kort geleden in Schiedam was geweest, kon hij maar niet begrijpen, wat voor nieuws boer Hendrik bedoelde. Zijn gastheer vervolgde daarom:

Het verhaal van boer Hendrick.

"U weet toch wel, Heer Govert, dat men een paar maanden geleden getracht heeft, het gebeente van de maagd Liedewij uit de St. Janskerk te ontvoeren? Een oproer ontstond, en de 'graeffmaecker' Willem Gerritszoon werd onder het stadhuis in het 'gevang gezet'. Aanvankelijk is de gevangene veroordeeld om ge-excuteerd te worden met het zwaard, maar hij kwam er met een geldboete van af. Toch gaf men het voorgenomen plan niet op, en verleden Dinsdag, 15 december 1615, werd in alle stilte het gebeente van de maagd Liedewij vervoerd. Men zegt, dat men het heeft gebracht naar 'Brabant' op verlangen van hertog Albert. Vindt u dat niet vreselijk? Nu hebben we niets meer, dat aan deze maagd herinnert".

Heer Govert had met volle aandacht naar het verhaal van boer Hendrick geluisterd, en zeide vervolgens: "Ja, boer Hendrick, het zijn droeve tijden tegenwoordig. Eerst hebben we de 'nieuwgesinden' ons onze kerk ontnomen, toen de kloosters zich toe-ge-eigend, en tot andere doeleinden ingericht. Daarbij komt nog, dat wij niet zonder gevaar onze godsdienstoefeningen kunnen houden, en de heer Bailluw en zijn rakkers op de loer liggen om ons te overvallen. Maar komaan, we vieren over enige dagen het H. Kerstfeest, en we zullen trachten, dit op waardige wijze te doen. Doch denk eraan de grootst mogelijke voorzichtigheid in acht te nemen. Wat denk je er van, boer Hendrick?"

Boer Hendrick dacht even na, en antwoordde toen: "Ja, Heer Govert, laten we vooral voorzichtig zijn. U weet, achter mijn huis ligt een grote schuur, ver van de weg af, die U meerdere malen goede

diensten heeft bewezen. En wie denkt in deze Kerstnacht aan de 'Ommelaen'? Wanneer denkt U bij ons te komen, of blijft U deze paar dagen onze gast?"

Deze vraag had Heer Govert verwacht, maar hoe moest hij zich verantwoorden voor Joffrou Annetje Arentsdochter (van der Burch)? Had hij niet deze edele vrouw beloofd, de Kerstdagen in haar omgeving en die van haar schoonzoon door te brengen? Kerstmis viel op Vrijdag dit jaar. Als hij nu de tweede Kerstdag eens bij boer Hendrick doorbracht?

Heer Govert, na enig stilzwijgen, antwoordde: "Kijk eens boer Hendrick, ik moet in deze dagen op vele plaatsen zijn, ook nog in de Zouteveen. En je weet, dat ik pastoor van Schiedam ben, en mijn intrek heb genomen bij Joffrou Annetje Arentsdochter, die edele vrouw, wonende in de 's-Gravelandse polder 'over het water'. Bij haar moet ik de Kerstnacht vieren, en zal dan zorgen, dat ik de tweede Kerstdag tegen het vallen van de avond bij je ben. Zorg dan, dat zij, die nog willen biechten, in de schuur aanwezig zijn. Kan dat aldus geschieden?"

"Jawel, Heer Govert, antwoordde boer Hendrick, "ik zal de schuur netjes opknappen en alles in gereedheid brengen voor het opdragen van het Heilige Misoffer en ik zal haar dienen. Mijn buurman heeft twee jonge dochters, die wel zo goed zullen zijn de Katholieken uit de omtrek te gaan waarschuwen. En blijft U vandaag onze gast, Heer Govert?"

"Ja boer Hendrick, doch als de avond zal zijn gevallen, vertrek ik naar Schiedam, want de Kethelpoort sluit om negen uur."

De vrouw van boer Hendrick had het middagmaal reeds bereid, en onder gezellige kout nam Heer Govert plaats aan tafel. Eenvoudig was de maaltijd wegens de kwaterremper-Woensdag, doch alleszins smakelijk. Na het eten werd de rest van de middag in een gezellig onderhoud doorgebracht, waarbij de boer opmerkte, dat in de West-Abtspolder twee kinderen verleden week waren geboren. Heer Govert sprak nu met hem af, dat hij zou zorgen, dat beide kinderen gebracht werden naar zijn schuur, waar ze dan gedoopt konden worden.

Naar Schiedam

Tegen het vallen van de avond verliet Heer Govert zijn gastheer, en sloeg de weg in naar Schiedam. Het was vinnig koud, doch gelukkig kende hij de weg, en weldra zag hij aan het einde van de 'Dammelaen' de Kethelpoort. Deze was nog geopend, en de poortersvrouw groette de vreemdeling beleefd, keek zijn papieren na, en liet Heer Govert, de vermomde priester, passeren. Nu naar 's Huis te Poort', waar heer Dirck Claeszoon (Panser), de schoonzoon van Joffrou Annetje Arentsdochter, woonde. Even de klok oplichten .... Bons, Een vrouwenhoofd, de 'dienstmaecht' van heer Dirck Claeszoon, verscheen voor het getralied raampje, en .... De deur werd geopend. In de breede gang, die naar de huiskamer leidt, ontmoette Heer Govert de stoere Koopman, lid van de Vroedschap. Algemeen wist men, dat heer Dirck Claeszoon 'niet vast in zijn schoenen stond', en in het geheim de Katholieken hielp, waar dit nodig was. Na elkander vriendelijk begroet te hebben, traden beiden de huiskamer binnen, waar de vrouw des huizes, Cornelia Pietersdochter (van de Burch), en Joffrou Annetje Arentsdochter bij het haardvuur zaten. Even stilte..... en het gesprek begon. 'Gij zijt wel wat lang weggebleven Heer Govert', zo sprak Joffrou Annetje Arentsdochter, "maar toch verblijdt het mij, dat u met deze Kerstdagen onze gast zijt. Hebt u het grote nieuws al vernomen omtrent de wegvoering van het gebeente der maagd Liedewij?"

Heer Govert vertelde nu, hoe hij van boer Hendrick in de Noordkethelse polder het nieuws betreffende de maagd Liedewij reeds had vernomen. Ook deelde hij zijn plannen mede inzake de

Kerstmisviering, en wel tot grote verbazing van Joffrou Annetje Arentsdochter. O ja, zij besepte heel goed, dat ook daar in die polder de Katholieken behoefte hadden aan een priester, maar ja....

Het gesprek vervolgend, ontvouwde Heer Govert zijn plan: morgen, Donderdag, zouden een paar klostersusteren de Katholieken gaan waarschuwen, dat na het middernacht uur het Heilige Misoffer zou worden opgedragen 'over het water' bij Joffrou Annetje Arentsdochter, dat hij die Vrijdag de gehele dag de gast zou zijn van heer Dirck Claeszoon in 't Huis te Poort' en tegen de avond zou vertrekken naar de 'Kethelpolder', om ook aldaar het Kerstfeest te vieren.'

De Kerstnacht ....

En zo brak de Kerstnacht aan. In kleine groepjes kwamen de Katholieken naar het huis van Joffrou Annetje Arentsdochter, die het vertrek achter haar voorhuis tot kerk had laten inrichten. Treden wij in gedachten even deze kerkkamer binnen, verlicht door kaarsen, versierd met bloemen en groen. Echter geen orgel, geen zangkoor. In de hoek van de kamer was het altaar opgesteld, en aan dat eenvoudig altaar droeg Heer Govert het Heilig Misoffer op. Een devote sfeer heerste in het vertrek, een stilte, die weldoende aandeed. Deze stilte werd een ogenblik verbroken door het zachte gezang van enige aanwezigen: "Nu sijt Wellecome", ja welkom was daar de Christus, op het woord van de priester Heer Govert, in hun midden. Zo vierde men hier ruim 300 jaren geleden het Hoogfeest van Kerstmis!

Door L.A. Abma., Kerstmisviering 1615, In: Nieuw Schiedamse Courant, 1953-12-24